YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

13 päivänä kesäkuuta 1996 *

Asiassa C-170/95,

jonka Cour de cassation de Belgique on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Office national de l'emploi

vastaan

Calogero Spataro

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL 1983 L 230, s. 6), 69 artiklan 4 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. C. Moitinho de Almeida ja C. Gulmann,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Office national de l'emploi, edustajanaan asianajaja Georges Lewalle, Liège,

— Belgian hallitus, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitysyhteistyöministeriön hallinnollisen osaston osastopäällikkö Jan Devadder,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisosastopäällikkö Catherine de Salins ja saman osaston ulkoasiainsihteeri Claude Chavance,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Maria Patakia,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Office national de l'emploin, edustajanaan asianajaja Lewalle, Belgian hallituksen, asiamiehenään Devadder, Ranskan hallituksen, asiamiehenään

Chavance ja komission, asiamiehenään Patakia, 7.3.1996 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.4.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour de cassation de Belgique on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 15.5.1995 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 6.6.1995, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL 1983 L 230, s. 6, jäljempänä asetus), 69 artiklan 4 kohdan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty riita-asiassa, jossa asianosaisina ovat Office national de l'emploi (jäljempänä Onem) ja Calogero Spataro ja joka koskee työttömyysetuuksien myöntämistä.

3 Spataro oli työtön ja sai työttömyyskorvauksia Belgiassa, mutta hän lähti heinäkuussa 1985 etsimään töitä Italiasta. Asetuksen 69 artiklan 1 kohdan mukaisesti hän säilytti oikeutensa belgialaisiin työttömyyskorvauksiin kolmen kuukauden ajan.

4 Koska asianosainen henkilö ei löytänyt töitä Italiasta, hän palasi tämän kolmen kuukauden määräajan jälkeen Belgiaan, jossa hän sai töitä vuoden 1986 alussa. Pari viikkoa myöhemmin hän joutui taas työttömäksi ja haki työttömyyskorvauksia. Onem kieltäytyi myöntämästä Spatarolle näitä korvauksia, koska Spataro ei ollut työskennellyt Belgiassa uudelleen vähintään kolmen kuukauden ajan, kuten asetuksen 69 artiklan 4 kohdassa vaaditaan. Onem katsoi lisäksi, ettei Spataro täyttänyt Belgian lainsäädännössä työssäololle säädettyjä ehtoja (työllisyydestä ja työttömyydestä 20.12.1963 annetun kuninkaan asetuksen, jäljempänä kuninkaan asetus, 118 pykälä ja sitä seuraavat pykälät).

5 Asianosainen nosti kanteen tästä päätöksestä Tribunal du travail de Liègessä, joka hyväksyi kanteen. Muutoksenhaussa Cour du travail de Liège vahvisti alemman oikeusasteen tuomion ja katsoi, että vaikka asetuksen 69 artiklan 4 kohdassa edellytetään, että työttömän, joka palaa Belgiaan, on työskenneltävä siellä uudestaan kolmen kuukauden ajan saadakseen uudelleen oikeuden etuuksiin tässä maassa, siinä ei aseteta tätä ehtoa etuuksia koskevan uuden oikeuden saamiselle. Muutoksenhakutuomioistuin totesi, että Spataro pystyi osoittamaan olleensa työssä 450 päivää tai vastaavaa ajanjaksoa korvaushakemuksen tekemistä edeltävän 27 kuukauden aikana, kuten vaaditaan niissä työssäoloehdoissa, jotka kuninkaan asetuksessa on vahvistettu korvauksia koskevan oikeuden saamiselle.

6 Cour de cassation, jonka käsiteltäväksi Onem oli muutoksenhaussa asian saattanut, päätti lykätä asian ratkaisua ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (ETY) N:o 2001/83, 69 artiklan 4 kohtaa tulkittava niin, että vaatimusta siitä, että työttömän työntekijän on Belgiaan palaamisensa jälkeen työskenneltävä vähintään kolme kuukautta,

sovelletaan silloin, kun työtön ei vetoa 20.12.1963 annetun kuninkaan asetuksen 123 pykälään väittääkseen säilyttäneensä oikeuden työttömyyskorvauksiin, vaan hän sen sijaan osoittaa hakemuksensa tekohetkellä täyttäneensä näitä korvauksia koskevan oikeuden saamiselle asetetut työssäoloehdot?"

7 Ensiksikin on muistettava, että voidakseen etsiä työtä toisessa jäsenvaltiossa työttömällä työnhakijalla on asetuksen 69 artiklan perusteella oikeus olla tietyn ajan täyttämättä toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännössä asetettua velvollisuutta olla kyseisen jäsenvaltion työvoimaviranomaisten käytössä, ilman että hän menettää työttömyysetuuksia koskevan oikeuden kyseisessä valtiossa. Tämän artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan työntekijälle näin myönnetty oikeus jatkuu kolmen kuukauden enimmäisajan siitä päivästä lähtien, jona työntekijä lakkasi olemasta lähtövaltionsa työvoimaviranomaisten käytettävissä.

8 On korostettava, että yhteisöjen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa 41/79, 121/79 ja 796/79, Testa, 19.6.1980 antamassaan tuomiossa (Kok. 1980, s. 1979), että työntekijä, joka palaa toimivaltaiseen jäsenvaltioon kolmen kuukauden määräajan päättymisen jälkeen, ei 69 artiklan 2 kohdan perusteella voi enää vaatia oikeutta etuuksiin toimivaltaiselta jäsenvaltiolta, ellei asetettua määräaikaa ole pidennetty tämän säännöksen mukaisesti.

9 Asetuksen 69 artiklan 4 kohta, jonka tulkitsemista kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, on erityissäännös, joka koskee etuuksia koskevan oikeuden takaisinsaamista, kun työtön palaa Belgiaan kolmen kuukauden määräajan päätyttyä. Jotta työntekijä saisi uudelleen tämän oikeuden, hänen on tämän säännöksen mukaan työskenneltävä Belgiassa vähintään kolme kuukautta sinne paluunsa jälkeen.

10 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa C-163/89, Di Conti, 10.5.1990 antamassaan tuomiossa (Kok. 1990, s. I-1829), ettei tätä viimeksi mainittua säännöstä voitu

tulkita niin, että jätettäisiin ottamatta huomioon Belgian lainsäädännön erityispiirteet ja erityisesti kuninkaan asetuksen 123 pykälä, jonka mukaan työttömäksi jäänyt työntekijä säilyttää oikeutensa työttömyyskorvauksiin vain silloin, kun korvausten maksaminen hänelle on keskeytetty kolmea vuotta lyhyemmäksi ajaksi. Yhteisöjen tuomioistuin totesi näin ollen, että työtön, joka palaa Belgiaan asetuksen 69 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetyn kolmen kuukauden määräajan päättymisen jälkeen, saa uudelleen oikeuden belgialaisen työttömyysetuusjärjestelmän mukaisiin etuuksiin vain sillä ehdolla, että hän toisaalta on säilyttänyt asemansa Belgian lainsäädännön mukaisena edunsaajana ja toisaalta on työskennellyt ainakin kolmen kuukauden ajan Belgiaan paluunsa jälkeen.

11 Esitetty kysymys koskee sitä, sovelletaanko asetuksen 69 artiklan 4 kohdassa säädettyä viimeksi mainittua ehtoa myös silloin, kun työtön ei väitäkään, että hän olisi säilyttänyt Belgian lainsäädännön (kuninkaan asetuksen 123 artikla) mukaisen oikeutensa työttömyyskorvauksiin, vaan hän väittää, että hän täytti korvaushakemuksen tekohetkellä tässä lainsäädännössä (kuninkaan asetuksen 118 artikla) tällaisen oikeuden saamiselle asetetut ehdot.

12 Onem ja Belgian hallitus ehdottavat, että kysymykseen on vastattava myöntävästi. Ne väittävät pääasiallisesti, että 69 artiklan 4 kohta menettäisi merkityksensä, jos siinä nimenomaisesti asetettua velvollisuutta työskennellä uudelleen vähintään kolmen kuukauden ajan Belgiaan paluun jälkeen ei sovellettaisi kansallisen tuomioistuimen kuvaileman tilanteen kaltaiseen tilanteeseen.

13 Ranskan hallitus ja komissio sitä vastoin ehdottavat, että kysymykseen vastataan kieltävästi. Ne korostavat erityisesti sitä, että riidanalaisesta säännöksestä, joka koskee ainoastaan sitä, kuinka Belgiaan palannut työtön saa uudelleen työttömyysetuuksia koskevan oikeuden, ei voi seurata, että siirtotyöläisen olisi vaikeampi saada tämä oikeus kuin yksinomaan Belgian lainsäädännön alaisuuteen kuuluvan työntekijän.

14 Tämä viimeinen perustelu on hyväksyttävä.

15 Ensinnäkin on muistettava, kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Di Conti antamansa tuomion 12 kohdassa, että asetuksen 69 artiklan 4 kohdassa edellytetään vain, että työtön, joka palaa Belgiaan, työskentelee siellä uudestaan kolmen kuukauden ajan saadakseen uudelleen oikeuden etuuksiin; se siis koskee etuuksia koskevan oikeuden takaisinsaamista eikä sen saamista. Tätä säännöstä ei sitä paitsi ole annettu Belgian lainsäädännön työttömyyskorvauksia koskevan oikeuden saamisedellytysten vuoksi vaan sen vuoksi, että Belgian lainsäädännössä säädetään mahdollisuudesta säilyttää etuuksia koskeva oikeus melko kauan, ilman että työttömät kuitenkaan olisivat Belgian työvoimaviranomaisten käytettävissä (ks. em. asia Di Conti, tuomion 16 kohta).

16 Toiseksi on niin, että vaikka on totta, kuten tämän tuomion 7 kohdassa on muistutettu, että siirtotyöläinen menettää toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisia etuuksia koskevan oikeutensa, jos hän ei palaa sinne ennen kolmen kuukauden määräajan päättymistä, tämä ei kuitenkaan merkitse, ettei hän voisi saada uudelleen tätä oikeutta kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä asetettujen tavanomaisten ehtojen täyttyessä. Jos tämä ei olisi mahdollista, hän joutuisi huonompaan asemaan kuin jos hän ei olisi vaatinut asetuksen 69 artiklan soveltamista. Onemin ja Belgian hallituksen puolustamasta tulkinnasta seuraisi siis, että vaikka näiden säännösten tavoitteena on juuri suosia työntekijöiden liikkumista, heidän liikkumistaan vaikeutettaisiin tekemällä työttömyysetuuksia koskevan oikeuden saaminen vaikeammaksi sellaiselle työntekijälle, joka on käyttänyt 69 artiklassa hänelle annettu oikeutta, kuin kaikille muille Belgiassa työtä tekeville (ks. em. asia Di Conti, tuomion 13 kohta).

17 Ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen 69 artiklan 4 kohdassa ei säädetä siitä, että työtön, joka palaa Belgiaan saman artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetetun kolmen kuukauden määräajan päättymisen jälkeen, saa oikeuden etuuksiin, vaan siinä säädetään tämän oikeuden takaisinsaamisesta. Tämän säännöksen perusteella työttömältä, joka hakemuksensa tekohetkellä täytti Belgian lainsäädännössä tällaisen oikeuden saamiselle asetetut ehdot, ei voida evätä oikeutta etuuksiin.

Oikeudenkäyntikulut

18 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Belgian ja Ranskan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut Cour de cassation de Belgiquen 15.5.1995 tekemällä päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83, 69 artiklan 4 kohdassa ei säädetä siitä, että työntekijä, joka palaa Belgiaan saman artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetetun kolmen kuukauden määräajan päätyttyä, saa oikeuden etuuksiin, vaan siinä säädetään tämän oikeuden takaisinsaamisesta. Tämän säännöksen perusteella työttömältä, joka hakemuksensa tekohetkellä täytti Belgian lainsäädännössä tällaisen oikeuden saamiselle asetetut ehdot, ei voida evätä oikeutta etuuksiin.

Puissochet Moitinho de Almeida Gulmann

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä kesäkuuta 1996.

R. Grass

kirjaaja

J.-P. Puissochet

kolmannen jaoston puheenjohtaja